

REFERENCES

BARCROFT, Joe. 2016. *Vocabulary in Language Teaching*, New York: Routledge Taylor & Francis.

POLGUÈRE, A. (2008). *Lexicologie et sémantique lexicale. Notions fondamentales*. (2e éd.). Montréal: Les Presses de l'Université de Montréal, Coll. Paramètres.

THORNBURY, Scott. 2002. *How to teach vocabulary*, Edinburg: Pearson Education Limited.

www.menti.com

www.memory.com

Acknowledgements

Part of this research is framed within the *Vir Teach (A virtual Solution for comprehensive and coordinated training for foreign language teachers in Europe)* project, funded by the Erasmus+ programme. The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

УДК 53.087.44

Бурдельна Г. О., Боженко А. Л.

**Чорноморський національний університет
імени Петра Могили, м. Миколаїв**

ФІЛОСОФСЬКІ Й ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ СВІТОВОГО ДОСВІДУ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ НА ПОСТРАДЯНСЬКОМУ ПРОСТОРИ

У статті розглянуті історичні й лінгвістичні особливості формування екологічної й безпекозавчої освіти на пострадянському просторі. Показано, що при імплементації міжнародних інновацій у освітній процес важливо враховувати тонкощі перекладу, бо це позначається на змісті отриманих результатів.

Ключові слова: екологічна освіта, освіта для сталого розвитку, екологічна культура.

The article considers the historical and linguistic features of the formation of environmental and safety education in the post-Soviet space. It is shown that when implementing international innovations in the educational process, it is important to take into account the subtleties of translation, because it affects the content of the results.

Keywords: ecological education, education for sustainable development, ecological culture.

В статье рассмотрены исторические и лингвистические особенности формирования экологического образования в постсоветском пространстве. Показано, что при имплементации международных инноваций в образовательный процесс важно учитывать тонкости перевода, поскольку это сказывается на содержании полученных результатов.

Ключевые слова: экологическое образование, образование для устойчивого развития, экологическая культура.

Постановка проблеми. Реалізація курсу на євроінтеграцію передбачає для України впровадження європейських стандартів якості, зокрема, при викладанні

безпекознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах. Кожна країна вирішує питання якості екологічної освіти та освіти для сталого розвитку з урахуванням особливостей національної системи вищої освіти. Але ми не можемо в цьому питанні ігнорувати світовий та загальноєвропейський досвід, необхідно узгоджувати освітні цілі вже на рівні смислів і дефініцій.

Огляд літературних джерел. У літературі з проблем формування екологічної культури увага зосереджується на гармонізації відносин людини й природи, відповідальній поведінці, духовності. При цьому завжди проводиться порівняльний аналіз роботи над цією проблематикою спеціалістів різних країн.

У ряді країн, наприклад у Німеччині, Великобританії, Швеції, США, Канаді, Нідерландах, Данії, екологічна освіта реалізується через «занурення в природу». Основна ідея полягає в пробудженні цілісного емоційного сприйняття довкілля [1, 2]. У цих країнах у системі екологічної освіти в залежності від віку учнів домінують два методичних підходи: ігровий і натуралістичний.

Ігровий підхід використовується при роботі в першу чергу з молодшими класами школи, але насправді – з усіма віковими групами населення. Натуралістичний підхід в екологічній освіті європейського варіанту навчання полягає в реалізації практичної взаємодії з об'єктами довкілля та спонукання учнів і студентів до самостійних досліджень і комплексного мислення. Цьому сприяють практична робота в шкільному садку, екскурсії на підприємства, в заповідники й національні парки [1, 3, 4].

Варто визнати, що такі методи запроваджені й освітній процес на кафедрі екології ЧНУ ім. Петра Могили, але в шкільній освіті України все ж таки в цілому переважають класичні аудиторні заняття, бо на практиці, наприклад, не всі батьки схвалюють працю їх дитини у садку. До того ж важливі не самі дії учнів, а загальний підхід, створення певного культурного середовища навколо них.

На освіту покладаються дуже великі надії щодо зміни ставлення людей до природи, формування нової етики і культури господарювання. На думку [5] тільки засобами державної освіти ці завдання вирішити неможливо в антиекологічному соціумі.

Особливості становлення безпекознавчої та екологічної освіти на пострадянському просторі. Ідейні передумови Концепції сталого розвитку були закладені Римським клубом. Доповідь «Межі зростання» показав обмеженість ресурсів планети і став основою для дискусії з питань стійкого стану суспільства і пошуку альтернативи нестримного росту - від зростання до розвитку. Засновник Римського клубу А. Печчеї вважав, що насувається глобальна катастрофа антропогенного характеру викликана кризою людини. Але цю кризу можна подолати, якщо люди навчаться дивитися далі інтересів нинішніх поколінь, піклуватися про майбутнє і будуть готові вжити заходів, які забезпечать виживання людської спільноти.

В СРСР екологічна освіта в її сучасному розумінні бере свій початок в 70-і рр. ХХ ст. під впливом Стокгольмської Конференції ООН 1972 року. В СРСР точний переклад «environmental education» (освіта в галузі вивчення навколишнього середовища) не набув поширення. Використовувалося поняття «екологічна освіта», що дещо звузило діапазон соціоприродних систем і явищ, що становлять предмет навчальної діяльності, в значній мірі прив'язавши його саме до екології як природничої дисципліни» [6]. Метою екологічної освіти проголошувалося формування відповідального ставлення особистості до природи.

Майже ідентична ситуація відбулася в сучасній Україні нещодавно, коли напрям підготовки 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» (бакалаврат) і спеціальність 8.04010601 «Екологія та охорона навколишнього середовища» (магістратура) під час реформування номенклатури спеціальностей вищої освіти замінили на наскрізну спеціальність 101 «Екологія».

Тим часом у країнах Америки й Європи в цілому частіше говорять про освіту для сталого розвитку – дещо близьке до пострадянського поняття екологічної освіти, проте більш широке, оскільки включає в себе пов'язані між собою екологічні, економічні й соціальні проблеми. На думку [1], в 1990-ті роки шкільна екологічна освіта в Росії йшла саме таким шляхом. Що ж могло викликати зміну напрямку? На думку [7] термінології сталого розвитку політики (а отже, законодавці) бояться. Одна з причин в тому, що сталий розвиток передбачає вирішення й соціальних питань: соціальну гармонію, екологізацію економіки. Існує думка, що риторика сталого розвитку – це комуністичні, соціалістичні ідеї. Що стосується конфліктів, які виникають з приводу порушення прав на екологічно сприятливе середовище одних громадян заради економічних інтересів інших, і відповідності цієї проблематики віковим можливостям старшокласників та студентів, то тут російські експерти згідно [6] надають перевагу зваженому підходу: «Ми повинні показати, як повинно бути на основі нашого законодавства, основного закону – Конституції». Виникає ситуація, коли керівництво держав на пострадянському просторі (включаючи Україну) обирає сценарій, в якому підвищується ризик екологічних катастроф, заради зменшення ризику виникнення соціально-політичної напруги в суспільстві. Цей вибір не можна вважати однозначно правильним, оскільки в Росії в останні роки все ж таки зросла кількість конфліктів між місцевим населенням і регіональною владою та бізнесом через багаторічне відтермінування вирішення суто екологічних проблем.

Ідеальним варіантом майбутнього освіти для сталого розвитку (ОСР) у всьому світі вважають безперервну ОСР. У шкільній освіті пострадянського простору наразі перевага віддається окремого предмету. Оскільки якщо предмет «Екологія» в школах РФ є вибіркоким, найчастіше його не вибирають, як обов'язковий пропонується інтегрований курс «Екологія і безпека життєдіяльності», в якому один модуль може бути повністю присвячений питанням сталого розвитку та побудований на основі цієї концепції» [8]. В сучасній вищій школі України ми зіштовхуємося з тією ж проблемою: вибіркоким курс «Екологія» більшість спеціальностей не вибирають, а «Безпека життєдіяльності», як правило, є нормативною дисципліною. Інтегрований курс може розглядати такі наявні в стандартах різних країн освітні теми як екологія, БЖД, здоровий стиль життя. Є також такий аргумент: «БЖД – це виживання в ситуації забруднення, екологічних, техногенних катастроф і в ситуації ускладненої соціальної ситуації, яка може виникнути через глобальну зміну клімату, аварії на зразок Чорнобильської, масштабні лісові пожежі та ін.». Змінювати назву дисципліни не принципово, бо багато українських посібників з безпеки життєдіяльності сьогодні й так починаються з огляду проблем сталого розвитку й включають в себе розділи про взаємозв'язок антропогенної діяльності й здоров'я, безпеки та добробуту населення Землі.

Використання міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освіти для сталого розвитку. Окрім фокусування на одній конкретній дисципліні,

екологізація змісту освіти може бути здійснена через реалізацію системи міждисциплінарних зв'язків, коли диференціація наук поєднується з синтезом наукових знань, комплексністю, перенесенням методів дослідження з однієї галузі в іншу. Всебічний розгляд наукової проблеми тоді реалізується на основі інтеграції висновків окремих наук і результатів досліджень спеціалістів різних галузей знань – системно, комплексно.

У контексті реалізації ОСР [9] виділяють такі типи міждисциплінарних зв'язків, які є дієвими в системі вищої освіти:

– навчально-міждисциплінарні зв'язки, що виникають у тому випадку, коли засвоєння однієї дисципліни ґрунтується на знаннях іншої, попередньої дисципліни. Такі зв'язки характерні для дисциплін, що охоплюють один блок знань;

– дослідницько-міждисциплінарні зв'язки, що виникають між дисциплінами, які мають загальні проблеми або спільний об'єкт дослідження, але розглядають їх з різних боків або на основі різних підходів;

– методологічні зв'язки виникають, коли різними методами та формами наукового пізнання формують інтелектуальні вміння, необхідні спеціалісту в його майбутній професійній діяльності.

Екологізація освіти на практичному рівні потребує подальших досліджень, бо змінювані умови й досвід зарубіжних колег створюють щоразу нові можливості й завдання.

Висновки. У сучасному глобальному світі управління екологічною безпекою, безпекою людини та соціуму в цілому нерозривно пов'язане з вихованням у громадян розуміння гуманітарних цінностей та звички зберігати екологічну свідомість у повсякденному й професійному діяльності вимірах свого існування. При імплементації міжнародних інновацій та стандартів у освітній процес дуже важливу роль відіграють тонкощі перекладу, які визначають у подальшому весь комплекс заходів і наслідки впровадження цих інновацій, що в свою чергу відбивається на суспільному житті. Сьогодні, коли часто вважається надлишковим мати в навчальних планах необхідну для освіти для сталого розвитку дисципліну «Основи екології», як для середньої, так і для вищої школи одним з найпростіших і найлогічніших способів інтегрувати освіту для сталого розвитку в навчальний процес є включення найбільш універсальних екологічних питань в безпекознавчі дисципліни: «Безпека життєдіяльності», «Основи охорони праці» та «Цивільний захист». Перспективний і широкодосліджуваний шлях екологізації освіти – гнучке застосування міждисциплінарних зв'язків, яке не може обмежуватись лише «черговим» згадуванням екологічних проблем і необхідності сталого розвитку під час викладання різних дисциплін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Савватеева О. А., Спиридонова А. Б., Лебедева Е. Г. Современное экологическое образование: российский и международный опыт // Современные проблемы науки и образования. – 2019. – № 5.; URL: <http://science-education.ru/ru/article/view?id=29188> (дата обращения: 15.10.2020).

2. Топор А.В., Ивашенко О.В. Зарубежный опыт и мировые тенденции в организации экологического образования // Молодой ученый. 2013. №10. С 539-542.

3. Барышникова Г.Б. Анализ зарубежного опыта экологического воспитания

школьників // Реалізація стандартів другого покоління в школі: проблеми і перспективи: сб. науч. статей. Ярославль: ФГБОУ ВПО «ЯГПУ ім. К.Д. Ушинського», 2014. С. 17-25.

4. Environmental education for kids – Kindergarten Lessons. [Електронний ресурс]. URL: https://www.kindergarten-lessons.com/environmental_education_for_kids/ (дата звернення: 22.07.2019).

5. Иванова Л. Ю. Экологическое образование и образование для устойчивого развития в российской школе: настоящее и будущее // *Вестник института социологии*. № 4, Том 8, 2017. – С. 90-112. DOI: 10.19181/vis.2017.23.4.483.

6. Ермаков Д. С., Суравегина И. Т. 2005. Экологическое образование: от изучения экологии – к решению экологических проблем: монография. Новомосковск: НФ УРАО. 142 с.

7. Устойчивое развитие и экологизация школьного образования / Сост. и отв. ред. Н. М. Мамедов. М.: Ступени, 2003. – 283 с.

8. Захлебный А.Н. Эколого-ориентированная учебная деятельность куда ориентировать? // *Экологическое образование*. 2003. №3. -С.3.

9. Мітрьова О. Екологічна освіта в стратегії сталого розвитку / Олена Мітрьова, Володимир Погребенник, Роман Політило, Алла Шибанова // Матеріали I Міжнародної конференції молодих вчених EcoTour-2013 [«Екологія і туризм»], (м. Львів 21–23 листопада 2013 р.) / Національний університет «Львівська політехніка». – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2013. – Електрон. опт. диск (CD-ROM). – С. 46–47.

УДК 378:61-054.6-057.875(477.53)

Буря Л.В., Білоконь С.О. Макаренко О.В., Вахненко А.В., Люлька О.М.

**Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава
НАДБАННЯ З ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН В УКРАЇНСЬКІЙ
МЕДИЧНІЙ СТОМАТОЛОГІЧНІЙ АКАДЕМІЇ**

Представлено досягнення Української медичної стоматологічної академії в підготовці іноземних здобувачів вищої освіти. Приділена увага питанню адаптації іноземних громадян в соціо-культурному середовищі України.

Ключові слова: *Українська медична стоматологічна академія, факультет підготовки іноземних студентів, іноземні громадяни, здобувачі вищої освіти.*

The achievements of the Ukrainian Medical Stomatological Academy in preparation of foreign applicants for higher education are presented. Attention is paid to the issue of foreign citizens to the socio-cultural environment of Ukraine.

Key words: *Ukrainian Medical Stomatological Academy, Foreign Students Training Faculty, foreign citizens, applicants for higher education.*

Робота факультету підготовки іноземних студентів Української медичної стоматологічної академії (УМСА) базується на основі Закону України «Про вищу освіту», нормативних документів Міністерства охорони здоров'я України, Статуту УМСА, Положення про організацію навчального процесу в УМСА, рішень Вченої ради академії і ради факультету, рішень центральної методичної комісії академії, посадових інструкцій декана, заступників декана та інспекторів деканату.

Факультету підпорядковані 15 кафедр і навчально-науковий центр з